

Problemele grave ale legislației pentru europarlamentare

Expert Forum

Semilunei 7, ap. 1

București

www.expertforum.ro

Policy brief EFOR #159, decembrie 2023

Disponibil pe www.expertforum.ro și www.banipartide.ro

Autori: Septimius Pârvu, Laura Ștefan - Expert Forum

Co-funded by
the European Union

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat cele ale Uniunii Europene sau ale Agenției Executive Europene pentru Educație și Cultură (EACEA). Nici Uniunea Europeană și nici autoritatea care acordă finanțarea nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.

Legislația pentru organizarea alegerilor europarlamentare	5
Propuneri recente de modificare ale Legii 33/2007	8
Se mai poate modifica legislația cu mai puțin de un an înaintea alegerilor?	9
Care sunt principalele probleme ale legislației actuale?	10
A. Legislația privind organizarea alegerilor	11
Observații de ordin legislativ	11
Atribuții neclare ale instituțiilor implicate	11
Reglementări necorelate cu Legea 208/2015 referitor la formarea BESV, reguli diferite pentru formarea birourilor electorale și lipsa unor măsuri pentru creșterea transparenței administrației electorale	12
Limite semnificative pentru strângerea de semnături, restricții privind posibilitatea de a susține candidați, lipsa unor proceduri clare de verificare și lipsa unor prevederi privind protecția datelor personale	13
Reglementări insuficiente privind organizarea votului în străinătate	15
Procedurile birocratice, invazive și limitative de observare	15
Limitări nejustificate cu privire la publicarea de date	16
Termenele legale trebuie corelate cu cele din restul legislației electorale	16
Prevederile legate de procedura de înscriere pentru cetățenii UE și cele legate de Registrul Electoral nu sunt suficient corelate	17
Măsurile pentru asigurarea egalității de gen trebuie consolidate	17
Accesul persoanelor cu dizabilități și votul cu urna specială trebuie îmbunătățit	18
Reglementarea proastă și contradictorie a campaniei electorale	18
Procedurile din ziua/lele votului	19
Rezultate și renumărarea voturilor	19
Sanctiuni	20
B. Legislația privind finanțarea campaniei electorale și funcționarea AEP	20

Abrevieri

AEP - Autoritatea Electorală Permanentă

ANES - Agenția Națională Pentru Egalitate de Șanse pentru Femei și Bărbați

BEC – Biroul Electoral Central

BEJ – Biroul Electoral Județean

BESV – Biroul electoral al secției de votare

CCR – Curtea Constituțională a României

INS – Institutul Național de Statistică

MAE – Ministerul Afacerilor Externe

MAI – Ministerul Afacerilor Interne

OUG – Ordonanța de urgență a Guvernului

SIMPV - Sistemul informatic de monitorizare a prezentei la vot si de prevenire a votului ilegal

SICPV - Sistemul informatic de centralizare a proceselor verbale

Legislația pentru organizarea alegerilor europarlamentare

Alegerile europarlamentare sunt organizate în cea mai mare parte potrivit reglementărilor din Legea 33/2007¹. Alte prevederi importante se regăsesc în Legea 208/2015² – mai ales cu privire la funcționarea Autorității Electorale Permanente -, precum și cu Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale³. În plus, se mai emit hotărâri ale Guvernului și ale președintelui AEP⁴.

Legea 33/2007, republicată în 2012, a fost modificată de patru ori: prin două ordonanțe de urgență (OUG [4/2013](#) și OUG [4/2014](#)), respectiv de două ori prin lege (L. [187/2012](#) și L. [203/2018](#)). Cele mai semnificative modificări au fost făcute ultima dată în 2014. Comparând cu alte acte normative în materie electorală, putem afirma că au fost realizate foarte puține schimbări. Un caz aparte este **OUG 6/2019**⁵, care a fost aprobată înaintea celor mai recente alegeri europarlamentare introducând modificări legislative care au fost aplicabile **doar** pentru alegerile din 2019. Această practică legislativă este una exotică. De exemplu, OUG 29 aprobată în același an (2019) a operat modificări definitive la Legea 3/2000 privind referendumul. Așadar azi legislația aplicabilă alegerilor europarlamentare este una învechită, cu prevederi neclare, și, deși a avut cinci ani la dispoziție, Parlamentul nu a luat măsuri vizibile pentru îmbunătățirea legislației.

O soluție parțială e oferită de art. 120 din Legea 208/2015, care stabilește că unele proceduri din acest act normativ se aplică **în mod corespunzător** și pentru alegerile europarlamentare: "Prevederile prezentei legi privind corpul experților electorali, membrii birourilor electorale, operatorii de calculator, Sistemul informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal, secțiile de votare, Registrul electoral și listele electorale permanente se aplică în mod corespunzător alegerilor pentru Președintele României, alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale, alegerilor pentru Parlamentul European, precum și referendumurilor naționale și locale." Cu toate acestea, reglementarea unor aspecte esențiale ale procesului electoral printr-un articol plasat în capitolul Dispoziții tranzitorii și finale din altă lege nu este o bună practică. De altfel, formularea *în mod corespunzător* adaugă o doză suplimentară de incertitudine juridică mai ales atunci când actele normative conțin prevederi diferite – normele care reglementează alegerile ar trebui să fie clare, nu să genereze prin ele însele o largă marjă de interpretare pentru instituțiile care vor fi chemate să le aplice.

Per ansamblu, Legea 33/2007 **este o lege foarte învechită, în puternic dezacord cu legislația modernizată**, cum ar fi Legea 208/2015, **și cu inovațiile**

¹ [Legea nr. 33 din 16 ianuarie 2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European](#)

² [Legea nr. 208 din 20 iulie 2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente](#)

³ [Legea nr. 334/2006 din 17 iulie 2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale](#)

⁴ Lista integrală de acte normative aplicabile alegerilor din 2019 [este disponibilă pe pagina web BEC](#).

⁵ [Ordonanța de urgență nr. 6/2019 privind unele măsuri pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor pentru membrii din România în Parlamentul European din anul 2019](#)

tehnologice sau cu modificările structurale care au avut loc cu privire la organizarea alegerilor și care nu existau în 2007. Lipsa de interes față de această actualizare a legislației poate reflecta și nivelul scăzut de interes al partidelor aflate la guvernare față de alegerile europarlamentare, în general. **Este imposibil de anticipat în acest moment cum se va aplica Legea 33/2007 în practică dacă nu vor fi operate urgent modificări, legea conținând trimiteri la alte prevederi legislative în prezent abrogate.**

Ne propunem să evidențiem aspectele esențiale care trebuie modificate cât mai curând pentru a permite organizarea alegerilor europarlamentare în condiții de siguranță, cu respectarea drepturilor alegătorilor. Nu ne-am propus să analizăm fiecare articol în parte, **întrucât în opinia noastră legea ar trebui urgent actualizată per ansamblu și republicată.** Și AEP puncta în raportul referitor la organizarea alegerilor din 2019 "necesitatea actualizării unitare a legislației electorale în vederea uniformizării procedurilor aplicabile diverselor tipuri de alegeri și referendumuri".⁶ Reamintim că mare parte dintre aceste probleme sunt legate de lipsa unui Cod Electoral uniform, recomandat de ODIHR de mai bine de 20 de ani și asupra căruia EFOR și alte organizații ale societății civile au atras atenția constant⁷.

Pe scurt principalele probleme sunt următoarele:

1. Legea nu a fost actualizată, deși multe dintre problemele menționate în raport au fost identificate și la alegerile din 2019. Legea 33/2007 face trimiteri la acte normative care au fost abrogate sau care nu mai sunt de actualitate, ceea ce ar putea determina neclaritate în implementarea acesteia. Nu este suficient corelată cu restul legislației electorale, nu integrează suficient unele dintre instrumentele noi utilizate în organizarea alegerilor (precum SIMPV, SICPV), iar aceste diferențe pot crea dificultăți serioase în organizarea alegerilor, dar pot afecta și percepția publică asupra procesului. Mai mult, corelarea cu Legea 208/2015 prin art. 120 poate crea pe alocuri confuzii, iar acest mecanism de rezolvare a deficiențelor generează de fapt și mai multă neclaritate în practică.
2. Considerăm că rămân multe elemente esențiale ale procesului electoral, inclusiv legate de rezultate sau folosirea tehnologiilor electorale, care sunt reglementate prin legislație secundară sau terțiară deși ar trebuie reglementate prin lege.
3. Rolul autorităților implicate în proces nu este mereu clar, iar unele dintre atribuțiile asumate de AEP în ultimii ani sunt exercitate de MAI sau de Guvern. Modul în care se finanțează organizarea alegerilor nu este suficient de detaliat.
4. Anumite prevederi legate de Corpul Experților Electorali nu sunt în concordanță cu procedura de formare a birourilor electorale reglementată prin Legea 33/2007 și pot conduce la confuzii. Și între diferitele tipuri de birouri din lege există diferențe cu privire la partidele care pot fi reprezentate. Pentru înființarea secțiilor de votare din străinătate procedura este deficitară.
5. Ședințele birourilor electorale nu sunt publice, ceea ce reduce transparența procesului. Termenele pentru publicarea hotărârilor și deciziilor birourilor electorale nu sunt specificate.

⁶ [Raport privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru membrii din România în parlamentul european și a referendumului național din data de 26.05.2019](#)

⁷ Vezi mai multe despre [Coalitia pentru Cod Electoral ACUM!](#)

6. Numărul de semnături de susținere pentru depunerea candidaturilor este foarte mare și nu există o metodologie clară și reglementată de verificare a acestora, ceea ce ridică semne de întrebare privind integritatea procesului. Procesul de verificare nu poate fi observat. Un alegător poate susține un singur candidat, ceea ce limitează numărul de competitori.
7. Procedurile de observare sunt foarte anevoioase și birocratice – acreditările se fac pentru fiecare județ în parte de către birourile electorale județene –, iar practica de la alegerile anterioare, care înseamnă publicarea listelor de observatori cu date personale pe site-urile BEJ-urilor, încalcă legislația privind protecția datelor personale. Observatorii pot monitoriza doar ziua alegerilor și nu tot procesul electoral, contrar standardelor internaționale.
8. Alegerile se desfășoară într-o singură zi în străinătate, spre deosebire de două la parlamentare și trei la prezidențiale. Nu există vot prin corespondență sau alte metode alternative de vot. Lipsa unor măsuri suplimentare poate afecta participarea alegătorilor.
9. Legea nu încurajează publicarea de date despre procesul electoral, iar mare parte din comunicare se face prin afișaj sau prin canale radio-TV. Legislația nu menționează publicarea de date detaliate despre candidați sau alte etape ale procesului, inclusiv rezultate, iar aceasta se află la discreția BEC.
10. Reglementarea campaniei electorale nu încurajează combaterea comportamentelor extremiste sau care pot afecta competiția electorală. Partidele reprezentate în PE au acces în mod disproporționat la spațiu radio-tv.
11. Prevederile privind campania electorală sunt în dezacord cu cele din Legea 334/2006 care reglementează finanțarea campaniei electorale. De exemplu, Legea 33/2007 face referire la metode de promovare stradală care sunt interzise conform Legii 334.
12. Accesul pentru persoanele cu dizabilități nu este flexibil ca la alegerile parlamentare, unde acestea pot vota și în altă secție dacă secția unde sunt arondate nu este accesibilă. Înscrierea pentru votul cu urna specială se poate face doar într-un interval foarte scurt și doar fizic (prin reprezentant). Nu se specifică dacă persoanele internate în spitale pot vota cu urna specială.
13. Votarea se termină la ora 21, indiferent dacă mai există alegători la coadă. Reamintim că acesta a fost unul dintre motivele care au atras nemulțumiri majore în alegerile trecute, iar la prezidențiale au putut vota toți cei aflați la coadă la ora 21.
14. Legea nu prevede publicarea contribuțiilor financiare la campania electorală în timpul procesului electoral, ci publicarea unor rapoarte de venituri și cheltuieli după finalizarea acestuia. Deși în practică, la alegerile anterioare, AEP a publicat aceste date în timpul campaniei, există riscul să nu avem acces la informații în timp util.
15. Lipsa de transparentă privind finanțarea partidelor din subvenții va afecta și integritatea alegerilor, mai ales că perioada de precampanie nu se supune altor reguli decât celor uzuale pentru finanțarea partidelor. Lipsa unor reguli privind marcarea materialelor de promovare politică și raportarea acestora va afecta echilibrul competiției și impactul informației asupra alegătorilor.
16. Controlul finanțării campaniei este limitat în mare la partea financiară. AEP trebuie să primească mai multe atribuții pentru a realiza controale în timp real,

pentru a verifica activitățile legate de campania electorală în mod practic, pe teren, și nu doar din perspectivă financiară.

17. Rapoartele de control pentru campania electorală se publică doar în rezumat și nu integral, fapt care reduce transparența și accesul la informații privind detectarea de nereguli în finanțarea campaniilor electorale de către competitori.

Propuneri recente de modificare ale Legii 33/2007

Înainte alegerilor europarlamentare din 2019 a fost pregătit un proiect legislativ pentru actualizarea Legii 33/2007 (care se referea și la Legea 370/2004 pentru alegerea președintelui⁸) și care a avut scopul de a prelua și la europarlamentare unele inovații legislative care se aplică la alte alegeri. Cele mai importante aspecte erau introducerea prevederilor privind utilizarea Sistemului informatic de monitorizare a prezenței la vot și de prevenire a votului ilegal (SIMPV), reglementările privind desemnarea membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare și punerea în acord cu prevederile legate de Corpul experților electorali, clarificarea rolului autorităților în organizarea procesului, precum și stabilirea unor reguli mai clare privind finanțarea procesului. Deși legea a fost aprobată în Parlament în decembrie 2018, ulterior a fost trimisă la Curtea Constituțională ca urmare a unei sesizări de neconstituționalitate formulată de Președintele României⁹. **Legea a fost declarată neconstituțională** pe 27 martie 2019 de către CCR și a fost respinsă ulterior în cadrul reexaminării de la Senat. Prevederile nu s-au aplicat în 2019. Așadar, pentru reglementarea unor chestiuni esențiale a fost adoptată OUG 6 din 15 februarie 2019¹⁰.

Vedem că deși au trecut aproape 4 ani de la această decizie de neconstituționalitate, **legislația nu a fost actualizată, iar unele problemele cu care autoritățile electorale se confruntau în 2019 sunt aceleași și azi**. După cum menționam mai sus, o parte dintre probleme intră sub incidența art. 120 din Legea 208/2015, însă această modalitate de reglementare este mai degrabă o improvizație și poate crea confuzii pe alocuri. În ultima perioadă au fost înaintate mai multe proiecte legislative, în Parlament, care nu au rezolvat însă unele dintre probleme de substanță. Acestea au fost respinse la Senat, iar cele mai multe dintre ele se află la Camera Deputaților. În plus, la Parlament sunt neaprobatе/respinse proiecte care datează chiar din 2014. Lista de proiecte depuse în 2022 și 2023 este cea de mai jos:

- L429/2023¹¹ (USR) - respins de Senat, reduce nr. de semnături la 0,5% din listele electorale și introduce posibilitatea de a semna pentru mai mulți candidați;
- L505/2023¹² (USR) - respins de Senat, reglementează printre altele folosirea SIMPV, extinderea votului în străinătate, introduce votul prin corespondență, introduce reglementări pentru creșterea transparenței, simplifică procesul de acreditare pentru observatori etc.;

⁸ PL-x nr. 427/2018, Proiect de Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative în materie electorală

⁹ <https://www.cdep.ro/proiecte/2018/400/20/7/dec146.pdf>

¹⁰ Ordonanța de urgență nr. 6/2019 privind unele măsuri pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor pentru membrii din România în Parlamentul European din anul 2019

¹¹ https://www.senat.ro/legis/lista.aspx?nr_cls=L429&an_cls=2023

¹² https://www.senat.ro/legis/lista.aspx?nr_cls=L505&an_cls=2023

- L428/2023¹³ (USR, neafiliați) – respins de Senat, partidele care au strâns în ultimul an semnături pentru prezidențiale sau parlamentare nu mai trebuie să strângă și pentru europarlamentare (regula se aplică similar pentru oricare dintre aceste alegeri);
- L801/2022¹⁴ (AUR) - respins de Senat, modifică reglementări legate de formarea birourilor electorale;
- L741/2022¹⁵ (USR, neafiliați) - respins de Senat, impune limitări suplimentare la candidaturi pentru persoanele care au condamnări pentru infracțiuni comise cu intenție, pentru care nu a intervenit reabilitarea, amnistia postcondamnatorie sau dezincriminarea;
- L338/2022¹⁶ (mai multe partide) - respins de Senat, scade vârsta minimă de la care se poate vota la 16 ani.

Se mai poate modifica legislația cu mai puțin de un an înaintea alegerilor?

Ideal, ar fi ca legislația să nu se modifice cu atât de puțin timp înaintea alegerilor, pentru a nu influența organizarea acestora și pentru a nu afecta egalitatea de șanse a competitorilor. Chiar dacă intențiile sunt bune, există riscul ca modificările să fie interpretate în spațiul public ca o încercare de influențare a procesului electoral. Mai mult, poate exista riscul ca într-un proces elaborat în grabă să fie introduse și prevederi care nu sunt potrivite sau care influențează alegerile în mod negativ.

Principiul predictibilității legislative este subliniat de către Comisia de la Veneția în Codul de bune practici în materie electorală¹⁷. Raportul asupra calendarului și inventarului criteriilor politice de evaluare a alegerilor adoptat de Consiliul pentru alegeri democratice cu ocazia celei de-a 34-a Reuniuni din 2010, care menționează că „orice reformă care vizează legislația electorală care urmează să se aplice unor alegeri trebuie să aibă loc suficient de devreme pentru a putea fi cu adevărat aplicabilă”. Mai mult, legislația ar trebui să se schimbe în Parlament și nu prin OUG emisă de Guvern, după cum reiese și din Decizia 51/2012 a CCR¹⁸.

În același timp, **Decizia CCR 150/2020 reține că pot fi acceptate excepții de la regula de un an, dacă este necesară remedierea unor probleme neprevăzute sau rectificarea legislației naționale, pentru a nu aduce atingere drepturilor recunoscute la nivel internațional**¹⁹. Aceeași decizie reține că Deciziile CCR 51/2012 și 682/2012 susțin **principiul de a nu modifica legile în**

¹³ https://www.senat.ro/legis/lista.aspx?nr_cls=L428&an_cls=2023

¹⁴ https://www.senat.ro/legis/lista.aspx?nr_cls=L801&an_cls=2022

¹⁵ https://www.senat.ro/legis/lista.aspx?nr_cls=L741&an_cls=2022

¹⁶ https://www.senat.ro/legis/lista.aspx?nr_cls=L338&an_cls=2022

¹⁷ [Paragraful II.2.b. menționează](#) că “Elementele fundamentale ale dreptului electoral, și în special sistemul electoral propriu zis, componența comisiilor electorale și delimitarea circumscriptiilor electorale, nu ar trebui să poată fi amendate înainte de un an de la alegeri, sau ar trebui să fie tratate la nivel constituțional sau la un nivel superior legii ordinare”.

¹⁸ [Curtea reține că](#) „reglementările în materie electorală să fie dezbătute în Parlament, iar nu adoptate pe calea unei proceduri cu caracter de excepție, prin care Parlamentul este ocolit, dar obligat la un vot tacit asupra unui conținut normativ aflat la aprecierea aproape exclusivă a Guvernului”.

¹⁹ [Decizia CCR 150/2020](#), paragraf 10.

“sensul restrângerii și limitării în orice fel a dreptului de vot al cetățenilor.” Nu în ultimul rând, CCR arată că **“dacă modificarea legislației electorale în cauză aduce o îmbunătățire a dreptului de vot al cetățenilor, acest lucru poate fi făcut chiar și cu o perioadă mai mică de un an înainte de alegeri, pentru că acest principiu nu are prioritate față de celelalte principii și nu poate fi invocat pentru a menține o situație contrară standardelor europene în domeniu”**.

Decizia CCR 51/2012 subliniază că un act normativ prezintă vicii de neconstituționalitate dacă generează “dificultăți suplimentare autorităților autorităților însărcinate cu aplicarea sa, sub aspectul adaptării la procedura nou instituită și operațiunile de ordin tehnic pe care aceasta le presupune.” Aceeași logică se aplică dacă sunt generate dificultăți în exercitarea dreptului de vot. CCR menționează că “stabilitatea acestor norme constituie o expresie a principiului securității juridice, instituit, implicit, de art. 1 alin. (5) din Constituție, principiu care exprimă în esență faptul că cetățenii trebuie protejați contra unui pericol care vine chiar din partea dreptului, contra unei insecurități pe care a creat-o dreptul sau pe care acesta riscă să o creeze, impunând ca legea să fie accesibilă și previzibilă.”

Dar chiar dacă au rămas doar șase luni până la alegeri, considerăm că anumite modificări trebuie făcute și sunt absolut necesare. Standardele din Codul bunelor practici în materie electorală se referă la modificări de substanță, legate de sistemul electoral, limitele circumscripțiilor sau componența comisiilor electorale. Modificările despre care discutăm în acest raport nu sunt de natură să limiteze drepturile electorale, ci să le extindă și să asigure exercitarea acestora fără probleme. Iar în ceea ce privește jurisprudența românească, observăm că o astfel de modificare poate fi constituțională și poate fi acceptată atâta timp cât nu modifică aspecte esențiale și nu restrânge drepturile electorale. Mai mult, în cazul de față, **lipsa unor amendamente poate fi echivalentă cu imposibilitatea de a organiza alegerile în mod eficient și coerent și poate aduce riscuri serioase de integritate.**

Care sunt principalele probleme ale legislației actuale?

Problemele menționate mai jos reprezintă doar o parte din lista de amendamente care ar trebui incluse cât mai curând în legislație. După cum am menționat deja, legea ar trebui republicată, pornind de la reglementările aplicabile din Legea 208/2015, proiectul de lege votat în 2018 (declarat neconstituțional) și de la OUG 6/2019.

De asemenea, analiza procesului electoral din 2019 și recomandările EFOR cu privire la acest subiect se regăsesc în Raportul de monitorizare a alegerilor europarlamentare și a referendumului din 26 mai 2019 (FiecareVot)²⁰. Puteți citi toate recomandările legate de alegerile europarlamentare în platforma Recomandări electorale dezvoltată de EFOR - <https://expertforum.ro/recomandari-electorale>.

---

²⁰ [Raportul de monitorizare a alegerilor europarlamentare și a referendumului din 26 mai 2019 – FiecareVot](#), iulie 2019.

A. Legislația privind organizarea alegerilor

Observații de ordin legislativ

- Reglementarea unor elemente esențiale ale legii precum secțiile de votare, birourile electorale, Registrul electoral sau SIMPV se realizează printr-un articol din Legea 208/2015 (care trimite la alte capitole din această lege), care riscă să creeze mai multă confuzie și aplicare neuniformă. Considerăm că legea trebuie să fie foarte clară de la începutul procesului electoral pentru a nu ajunge în situația în care BEC să emită decizii de interpretare care i-ar putea depăși competențele.
- Mai mult, există contradicții între mai multe reglementări din Legea 33/2007 și ceea ce impune Legea 208/2015, ceea ce ar putea conduce la dificultăți în organizarea procesului electoral și înțelegere diferită din partea diverșilor actori care participă.
- Legea face referire la legislație care nu mai există sau la instituții ale cărora nume s-au schimbat. Aceste denumiri ar trebui actualizate.
- Textul nu este structurat corespunzător și logic, pe secțiuni. Diverse definiții sunt împrăștiate în toată legea sau reglementări legate de un subiect se regăsesc în diverse părți ale legii și sunt dificil de urmărit.
- Legea include articole cu formulări lungi – cum ar fi articolul 3 - sau care nu mai sunt de actualitate – articolul 11.
- Legea ar trebui să includă o secțiune introductivă pentru definirea principalilor termeni.

Atribuții neclare ale instituțiilor implicate

Forma actuală a legii nu definește clar care sunt atribuțiile instituțiilor implicate în organizarea alegerilor. Mai mult, este incert modul în care se preiau unele competențe din Legea 208/2015 de către o serie de instituții. Nici modul în care se formează și execută bugetul pentru organizarea alegerilor nu este suficient de detaliat.

Unele atribuții care tradițional intră în sfera de competență a AEP potrivit Legii 208/2015 sunt exercitate pentru alegerile europarlamentare de către Ministerul de Interne sau de către Guvern. De exemplu, MAI va aproba și formularele și modelele diverselor materiale electorale și va coordona tipărirea buletinelor de vot. Modelul listei susținătorilor și cel al declarației pe propria răspundere sunt stabilite prin hotărâre a Guvernului. **Toate aceste atribuții trebuie urgent date în competența AEP**, alături de altele precum aprobarea unor metodologii sau coordonarea pregătirii membrilor birourilor electorale. Legea trebuie să stabilească și faptul că AEP asigură secretariatul BEC, precum și că AEP este punct

de contact unic pentru punerea în aplicare a Recomandării Comisiei Europene C (2018) 5949/2018²¹.

Legat de utilizarea sistemelor informatice, chiar dacă art. 103 și 103¹ din Legea 208/2015²² specifică faptul că AEP coordonează SIMPV și SICPV și certifică aplicațiile utilizate de BEC, ar trebuie să existe referințe la utilizarea acestora și în cadrul Legii 33/2007. SIMPV nu este reglementat ca atare prin Legea 33/2007, însă se face referire la utilizarea sa la alegerile europarlamentare în Legea 208/2015. Chiar și în aceste condiții, sunt anumite reglementări în Legea 33/2007 precum transmiterea datelor privind participarea alegătorilor de către președinții birourilor electorale prin alte mijloace (și nu prin SIMPV)²³ sau verificarea listelor electorale din anumite secții în caz de acuzații de fraudă, care devin derizorii dacă se aplică regulile privind funcționarea SIMPV. Introducerea și reglementarea certă a sistemelor electronice este esențială pentru a asigura integritatea și transparența procesului electoral.

Nu în ultimul rând, considerăm că legislația electorală **nu include prevederi privind rolul pe care Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal** ar trebui să îl aibă în oferirea de instrucțiuni (*guidelines*) și instrumente de lucru participanților la procesul electoral.

[Reglementări necorelate cu Legea 208/2015 referitor la formarea BESV, reguli diferite pentru formarea birourilor electorale și lipsa unor măsuri pentru creșterea transparenței administrației electorale](#)

Conform legii actuale, președinții BESV sunt aleși dintr-o listă care include magistrați propuși de președintele tribunalului, respectiv alte persoane recomandate de prefect, cu "reputație bună" (art. 29). Între timp, Legea 208/2015 prevede faptul că președinții birourilor electorale și locțiitorii acestora sunt selectați din Corpul Experților Electorali, iar această prevedere este folosită la toate celelalte tipuri de alegeri. **Legea 33/2007 trebuie revizuită pentru a clarifica cum se corelează aceste prevederi.**

Există diferențe cu privire la eligibilitatea partidelor de a desemna reprezentanți în birourile electorale. Pentru BESV din străinătate formularea este limitativă, întrucât nu permite decât desemnarea unor reprezentanți ai competitorilor care participă la alegeri și au membri în Parlamentul European (art. 30 (1). Trebuie să poată desemna toate partidele care participă la alegeri, cum este reglementat pentru BESV din țară (art. 29 (1). Aplicarea

---

²¹ [Recomandarea Comisiei Europene C \(2018\) 5949/2018 privind rețelele de cooperare în materie electorală, transparența online, protecția împotriva incidentelor de securitate cibernetică și combaterea campaniilor de dezinformare în contextul alegerilor pentru PE](#). Aceasta face referire la înființarea unei rețele electorale naționale care implică autoritățile naționale competente în materie electorală și cele responsabile de monitorizarea și asigurarea respectării normelor privind activitățile online relevante pentru contextul electoral. Rețeaua facilitează și schimbul de informații la nivel UE. Printre temele de interes se numără riscurile legate de dezinformare, cele cibernetice și cele legate de finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale.

²² Conform art 103, (1) u, AEP "certifică aplicațiile informatice ce vor fi utilizate de Biroul Electoral Central pentru centralizarea rezultatelor votării și le pune la dispoziția partidelor politice și organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale care participă la alegeri, la cererea scrisă a acestora".

²³ Legea prevede că BESV furnizează, în ziua de referință, date privind prezența populației la vot, conform unui program stabilit de Biroul Electoral Central.

ambelor legi poate crea confuzii cu privire la numărul de membri din birourile electorale, acesta fiind diferit în anumite situații.

Ședințele birourilor electorale nu sunt publice. O minimă condiție de transparență este ca ședințele birourilor electorale să fie publice. Deși înțelegem că structura birourilor electorale este atipică, întrucât include magistrați numiți temporar, modul în care funcționează acestea este contrar standardelor internaționale. Ideal, pe termen lung, această structură trebuie regândită pentru a oferi transparență maximă și uniformitate în interpretarea legii. Codul de bune practici subliniază ca "Reuniunile comisiei electorale centrale trebuie să fie deschise pentru toți, inclusiv pentru presă [...] Sălile dotate cu calculatoare, liniile telefonice, faxurile și dispozitivele de scanare trebuie să fie accesibile pentru inspectare" (para. II.3.1.81). Reamintim și că această recomandare se regăsește în mai multe rapoarte de observare ODIHR, inclusiv în cel mai recent, din 2020, care recomandă în plus și faptul că "Ar trebui luată în considerare sporirea gradului de transparență a procesului de soluționare a litigiilor, oferind acces publicului la ședințele Biroului Electoral Central."

Deși legislația prevede că deciziile și hotărârile birourilor electorale se publică, nu sunt incluse termene limită pentru publicare. Dacă în general deciziile au fost publicate în cadrul scrutinelor trecute foarte aproape de momentul aprobării, legislația ar trebuie să fie specifică în acest sens, pentru a preveni abuzurile.

Legea nu prevede că BEC elaborează și aprobă un regulament de organizare și funcționare. Deși aceasta a fost practică, inclusiv la alte alegeri, astfel de reguli ar trebui prevăzute într-un act normativ permanent, întrucât regulile pot fi foarte diferite de la un BEC la altul.

[Limite semnificative pentru strângerea de semnături, restricții privind posibilitatea de a susține candidați, lipsa unor proceduri clare de verificare și lipsa unor prevederi privind protecția datelor personale](#)

Limitele pentru numărul de semnături necesare pentru depunerea candidaturilor rămân ridicate²⁴, peste pragul de 1% (care ar însemna aproximativ 180,000 de alegători) din numărul total al alegătorilor, recomandat de Comisia de la Veneția²⁵. Partidele trebuie să strângă 200,000 de semnături, iar candidații independenți 100,000 de semnături (art. 16-17). Dacă partidele mari au capacitatea de a strânge aceste semnături, posibilitățile partidelor mai mici de a intra în competiție sunt restrânse. La independenți limita este excesiv de mare și face depunerea unei candidaturi (în condiții legale) aproape imposibilă. Pentru a încuraja participarea politică, numărul semnăturilor de susținere prevăzut de lege ar trebui redus atât pentru listele de candidați, cât și pentru candidaturile independente. Acest număr nu ar trebui să depășească în niciun caz 1% din numărul total al alegătorilor înscrși în listele permanente și poate fi redus, de exemplu, la 0,5%.

²⁴ Legislația din România este una dintre cele mai restrictive din UE în ceea ce privește numărul de semnături. Vezi și AMPER, [Studiu comparativ privind condițiile de înregistrare a candidaților la alegerile europarlamentare](#)

²⁵Paragraful I.1.3. ii. [stabilește](#) că "Legea nu trebuie să impună colectarea semnăturilor a mai mult de un 1% din alegătorii circumscripției respective".

Conform legii, **un cetățean poate susține un singur competitor, această normă este restrictivă** și contrară standardelor internaționale²⁶. Legea trebuie modificată pentru ca orice cetățean să poată susține unul sau mai mulți competitori.

Nu în ultimul rând, **procedura de verificare a semnăturilor (art. 19) nu este detaliată și nu asigură integritatea procesului**. Dacă BEC verifică un eșantion trebuie menționat care este acela și care este procedura de verificare. Mai mult, s-ar putea reactiva mecanismul de strângere de semnături prin mijloace electronice, care a fost folosit în timpul alegerilor din 2020.

EFOR a solicitat la alegerile din 2019 să observe procedura de verificare a semnăturilor, cu respectarea legislației privind protecția datelor personale. Această cerere a fost respinsă de către BEC. Reamintim că la alegerile prezidențiale din 2019 s-au făcut opt plângeri penale legate de posibile infracțiuni legate de strângerea de semnături, ceea ce ridică semne serioase de întrebare privind modul în care se strâng acestea. Considerăm că **procedura de verificare a listelor de susținători trebuie transparentizată, iar accesul organizațiilor acreditate ar trebui permis la observare**. Reamintim că reglementarea unei metodologii de verificare a semnăturilor a fost recomandată și de ODIHR, în cel mai recent raport, legat de alegerile parlamentare²⁷.

Legea nu prevede ce fel de date se publică cu privire la candidați și nici în ce formate. Singurele reglementări sunt cele legate de publicarea listelor de candidați (art 20) și a declarațiilor de avere și interese. Legat de declarații pe proprie răspundere privind calitatea de lucrător/colaborator al Securității legea nu specifică dacă se publică sau nu. Legea nu prevede care sunt datele legate de candidați care se publică, fapt care poate conduce la decizii arbitrare. La alegerile din 2019 au fost publicate pdf-uri scanate, de o calitate redusă²⁸. La alegerile parlamentare și locale din 2020, BEC nu a publicat informații detaliate precum genul, vârsta sau profesia. **Informațiile legate de candidaturi trebuie publicate cât mai detaliat pe site-ul BEC, iar ce informații se publică trebuie stabilite prin lege și nu prin decizii arbitrare la fiecare rundă de alegeri**.

Având în vedere că datele se colectează în momentul depunerii candidaturilor, **ele ar putea fi publicate în formate deschise (xls, csv etc) și detaliate, cu includerea unor informații legate de gen, vârstă, profil profesional**. Publicarea acestor date nu intră în conflict cu prevederile legate de datele personale. Mai mult, BEC va fi subiect al Legii nr. 179/2022 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public, ceea ce înseamnă că trebuie să realizeze inclusiv o analiză a datelor pe care le produce și să le transmită celor interesați. Din păcate, această problemă se regăsește la toate tipurile de alegeri, nu doar la

²⁶ ODIHR, Comisia de la Veneția, "[Guidelines on Political Party Regulation Second Edition \(2020\)](#)", paragraful 96 - „Ar trebui să fie posibil să se susțină înregistrarea mai multor partide, iar legislația nu ar trebui să limiteze un cetățean sau orice altă persoană să semneze o listă de susținere pentru un singur partid”.

²⁷ [Raportul final al Misiunii Speciale ODIHR de Evaluare a Alegerilor, Alegeri parlamentare, 6 decembrie 2020](#) – “Pentru a asigura punerea în aplicare pe deplin a cerințelor legale, ar trebui să se ia în considerare elaborarea unei proceduri specifice pentru verificarea semnăturilor de susținere a listelor de candidați.”

²⁸ <https://europarlamentare2019.bec.ro/candidati-partide/>

europarlamentare. Reamintim și că EFOR a publicat analize privind participarea femeilor la alegerile din 2020 prin dezvoltarea unui script informatic care a combinat mai multe seturi de date, întrucât datele sub acest format nu au fost făcute publice. Menționăm și faptul că ANES realizează aceste analize prin colectarea manuală a datelor, ceea ce reprezintă un consum de resurse nejustificat și de neînțeles pentru o instituție publică, ținând cont de faptul că aceste date există și pot fi ușor procesate.

În ceea ce privește protecția datelor personale, legea nu impune niciun fel de obligații partidelor politice sau candidaților independenți care strâng semnături. Deși există obligații generale în legislația privind protecția datelor personale, ca pentru orice alt operator de date, considerăm că trebuie incluse obligații specifice privind informarea alegătorilor care semnează cu privire la condițiile demersului și trebuie impuse condiții privind păstrarea acestor documente.

Reglementări insuficiente privind organizarea votului în străinătate

Legat de votul în străinătate, există mai multe probleme. **Procedura de înființare a secțiilor de votare și a BESV în străinătate este vagă** (art. 34 (7-11) și adeseori în contradicție cu prevederile din Legea 208/2015. De exemplu, la parlamentare, BESV sunt alcătuite dintr-un președinte, un locțiitor al acestuia și cel mult 8 reprezentanți ai partidelor politice, pe când în Legea 33/2007 se specifică faptul că sunt alcătuite "dintr-un președinte, desemnat de șeful misiunii diplomatice, de regulă din cadrul acesteia, și un număr între 2 și 6 membri stabiliți de președintele biroului electoral pentru secțiile de votare din străinătate". Nu este clar, de exemplu, dacă Legea 33/2007 preia reglementările care permit stabilirea de secții de votare la cererea alegătorilor²⁹.

La alegerile europarlamentare se votează într-o singură zi, comparativ cu alegerile parlamentare sau cele prezidențiale, unde votul în străinătate se întinde pe 2 la parlamentare și trei zile la prezidențiale. La alegerile europarlamentare nu se aplică nici prevederile privind votul prin corespondență. Având în vedere prezența redusă a alegătorilor la europarlamentare, extinderea la două zile doar pentru secții din străinătate, ar putea crește participarea la aceste alegeri. Cu toate acestea, în străinătate numărul a crescut semnificativ, deci extinderea perioadei de votare poate facilita și votul în condiții mai bune, fără a pune o presiune foarte mare pe birourile electorale sau pe alegători. În acest sens, trebuie introduse și reglementările legate de gestionarea materialelor electorale la finalul zilei de sâmbătă.

Procedurile birocratice, invazive și limitative de observare

Art. 73 prevede că **observatorii naționali sunt acreditați la nivelul birourilor electorale de circumscripție, ceea ce reprezintă o procedură foarte greoaie și birocratică.** Aceasta înseamnă că o organizație care vrea să acrediteze la nivel național trebuie să depună cereri la fiecare BEJ. Dacă un observator vrea să fie acreditat pe mai multe județe (în cazul observatorilor mobili, de exemplu), organizația

---

²⁹ Art. 42 alin. (2) și 23 (3) din Legea 208/2015 stabilesc că "În afara secțiilor de votare prevăzute la alin. (1) și (2) pot fi organizate, cu acordul autorităților din țara respectivă, secții de votare pentru localitățile sau grupurile de localități în care au optat să voteze cel puțin 100 de alegători, conform art. 42 alin. (2)."

trebuie să depună aceleași documente în fiecare județ. Având în vedere experiențele anterioare, prevederile sunt interpretate diferit la nivelul județelor, ceea ce înseamnă că putem avea decizii diferite pe spețe similare (inclusiv pentru același observator). Așadar, **trebuie adoptată procedura de acreditare din Legea 208/2015, capitolul IX**, conform căruia AEP acordă dreptul unei organizații de a acredita observatori la nivel național, care la rândul său emite legitimații.

Trebuie să subliniem și un aspect **grav** legat de prezența legislație și anume că **nu ține cont de prevederile legislației privind protecția datelor personale**. Practic, datele din documentele de identitate ale tuturor observatorilor dintr-un județ/organizație sunt trecute pe același documente de acreditare, ceea ce considerăm că este o încălcare a legislației. Procesul poate reprezenta un factor care poate afecta interesul observatorilor de a participa la procesul electoral. Această vulnerabilitate ne-a fost semnalată vehement de observatorii acreditați la alegerile din 2019.

De asemenea, **considerăm că accesul observatorilor nu ar trebui limitat la ziua alegerilor, ci aceștia trebuie să poată urmări toate procedurile electorale**, inclusiv ședințele birourilor electorale, activitatea de centralizare a rezultatelor de către birourile electorale, verificarea semnăturilor de susținere, activitățile de pregătire, testele aplicațiilor electronice folosite în procesul electoral etc. De asemenea, observatorii trebuie să poată desemna experți pentru testele aplicațiilor electronice folosite în procesul electoral, după cum au și competitorii electorali. Raportul ODIHR pentru alegerile parlamentare din 2020 recomandă: "Pentru a spori transparența, legislația ar trebui să includă prevederi explicite cu privire la dreptul observatorilor de a avea acces la toate etapele procesului electoral."

[Limitări nejustificate cu privire la publicarea de date](#)

Am menționat o parte dintre aceste probleme și în secțiunea dedicată candidaturilor. Conform art. 20, informațiile despre candidați sunt disponibile la sediile birourilor electorale sau transmise prin radio și TV. Datele despre candidați trebuie publicate în primul rând pe pagina web a BEC, în formate deschise și detaliat. Nici politica de publicare a rezultatelor nu e clară și ar trebui specificată în lege. Așadar, legea trebuie să clarifice ce categorii de date se publică în diverse etape ale procesului electoral și să încurajeze publicarea de date în formate deschise.

EFOR a pregătit deja o listă de recomandări privind publicarea datelor în cadrul proceselor electorale, care poate fi consultată pe pagina noastră web³⁰.

[Termenele legale trebuie corelate cu cele din restul legislației electorale](#)

Deși nu ne vom opri asupra tuturor termenelor din lege, mențiunea generală este că ar trebui corelate cu termenele din alte legi, în special cu cele din Legea 208/2015. Această recomandare este importantă mai ales în contextul în care se adoptă reglementările legate de formarea și funcționarea birourilor electorale sau folosirea tehnologiilor electorale.

---

³⁰ Vezi lista [aici](#).

Câteva exemple:

- art 9 (2) termenul pentru renunțarea la funcție în caz de incompatibilitate este de 30 de zile – ar trebui redus;
- art 12 (1) reducerea termenelor pentru înscrierea alegătorilor neresortisanți, de la 60 de zile la 45 de zile;
- Art 19 (2) respingerea candidaturilor se face în zece zile – termenul ar putea fi redus la 3-5 zile;
- Art 23 (3) – cererea de anulare a alegerilor pentru fraudă poate fi depusă în maximum 24 de ore de la încheierea votării. Având în vedere că trebuie justificată, adunate dovezi, termenul este foarte scurt și poate fi prelungi la cel puțin 48 – 72 de ore. De asemenea, trebuie să existe căi de atac a deciziei BEC, cu termen precis;
- Art 31 (1) - materialele electorale sunt primite de BESV cu două zile înainte de alegeri. Acestea ar trebui predate cu o zi înainte, pentru a evita riscurile legate de stocarea lor;
- Art 34 – nu există un termen clar pentru stabilirea listei de secții de votare din străinătate;
- Art 42 (3) – termenul pentru prezentarea și aprobarea machetei buletinului de vot este prea scurt – 15 zile și ar trebui extins, ținând cont și de termenul limită pentru stabilirea candidaturilor.

[Prevederile legate de procedura de înscriere pentru cetățenii UE și cele legate de Registrul Electoral nu sunt suficient corelate](#)

Procedura referitoare la înscrierea cetățenilor altor state din UE pentru a vota la alegerile pentru PE nu este corelată cu reglementările legate de Registrul Electoral, care se aplică la europarlamentare conform art. 120 din Legea 208/2015. Pregătirea și tipărirea listelor speciale nu este corelată cu Registrul Electoral, mai ales că aceste liste sunt specifice alegerilor europarlamentare. Astfel, înregistrarea ar trebui să se facă la primărie sau direct la AEP, inclusiv în format electronic, iar metodologia de înregistrare ar trebui elaborată de către AEP. Termenul limită pentru înscriere ar trebui redus de la 60 de zile la 45 de zile.

Deși se aplică prevederile privind listele electorale și Registrul Electoral din Legea 208/2015, considerăm că există neconcordanțe terminologice și practice privind elaborarea, tipărirea și utilizarea listelor electorale, care ar trebuie soluționate.

[Măsurile pentru asigurarea egalității de gen trebuie consolidate](#)

Legea stabilește că listele de candidați se întocmesc astfel încât să asigure reprezentarea ambelor sexe (art. 16 (8)), iar nerespectarea acestor reglementări atrage nulitatea listei de candidați (art. 16 (11)). Legea poate merge mai departe, pentru a **include un procent minim pentru candidați de fiecare gen sau poate include un sistem de tipul celui fermoar (zipper)**, care prevede alternarea candidaților, pentru a evita ca în fruntea listelor, pe locuri eligibile, să fie doar candidați bărbați.

[Accesul persoanelor cu dizabilități și votul cu urna specială trebuie îmbunătățit](#)

Legea nu include decât prevederi minimale referitoare la accesul persoanelor cu dizabilități sau care votează cu urna specială (art. 47 (1)).

Persoanele cu dizabilități trebuie să voteze doar în secția unde sunt arondate conform Registrului Electoral dacă se află în localitatea de domiciliu sau reședință și pot solicita urna specială dacă sunt nedepasabile. Cu toate acestea, dacă sunt arondate la o secție care se află la etajul unei clădiri care nu este accesibilizată, nu pot vota la o altă secție de la parter. O reglementare care permite votul la orice secție bazat pe acest criteriu a fost introdusă în Legea 370/2004 și ar putea fi preluată³¹. De asemenea, harta secțiilor de votare menținută de AEP (www.registrulelectoral.ro) trebuie să includă și lista secțiilor de votare accesibile.

Mai mult, procedura de înscriere pentru votul cu urna specială este restrictivă.

Înscrierea se poate face doar fizic (de către un reprezentant), până în preziua votului. Nu există posibilitatea înscrierii prin mijloace electronice și nici până în ziua votului. Pentru a facilita participarea persoanelor cu dizabilități, termenul pentru înscriere trebuie extins până în ziua votului, la o anumită oră (de exemplu până la prânz). De asemenea, trebuie introdusă înscrierea acestora prin mijloace electronice (email sau o platformă dedicată). Experiența din timpul alegerilor parlamentare organizate în 2020 a arătat că este posibil – înscrierea se poate face la BEJ, întrucât membrii BESV nu au activitate constantă, iar cererile electronice sunt transmise de către BEJ către BESV³². Raportul ODIHR referitor la alegeri parlamentare din 2020 a inclus o recomandare care propune ca "Termenul limită extins pentru votul la domiciliu at trebui menținut în cadrul alegerilor viitoare și reglementat prin lege".³³

În art. 47 **nu este reglementată posibilitatea de a vota cu urna specială dacă alegătorul este în spital**, ceea ce poate fi o încălcare a drepturilor electorale.

[Reglementarea proastă și contradictorie a campaniei electorale](#)

Reglementarea campaniei este deficitară din mai multe puncte de vedere. De exemplu, **nu există reglementări specifice pentru combaterea discursului de ură, extremist sau discriminatorii la adresa celorlalți competitori electorali** (art. 35)³⁴. Deși există diverse reglementări în alte legi, considerăm că este important ca

³¹ Art. 9 stabilește că "(1) Listele electorale suplimentare se întocmesc pe durata votării de către președintele biroului electoral al secției de votare și/sau de către membrii biroului electoral al secției de votare desemnați de către acesta, pentru a consemna prezența la vot a următoarelor categorii de alegători: [...] d) alegătorii cu mobilitate redusă care nu sunt înscrși în lista electorală permanentă a secției de votare respective"

³² A se vedea deciziile BEC [40/2020](#) și [91/2020](#). Conform deciziei 90 înscrierea pentru persoanele în carantină s-a făcut între 27.11 și 4.12, iar cererile erau trimise prin intermediul prefectilor la sediul celei mai apropiate secții de votare față de locul unde are adresa solicitantului, până pe 6.12, ora 12.

³³ [Raportul final al Misiunii Speciale ODIHR de Evaluare a Alegerilor, Alegeri parlamentare, 6 decembrie 2020](#),

³⁴ A se vedea art. 65 din Legea 208/2015: "5) În campania electorală se interzice folosirea mesajelor sau sloganurilor cu caracter discriminatoriu ori a mesajelor de incitare la ură și intoleranță. În sensul prezentei legi, prin discurs care instigă la ură și la discriminare se înțelege atât discursul, cât și mesajele de propagandă electorală care incită, promovează ori justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul, alte forme de ură bazate pe intoleranță

aceste situații să fie incluse și în Legea 33/2007 și să fie monitorizate și sancționate ca atare.

Timpii de antenă (art 39 (4) sunt disproporționați în favoarea partidelor reprezentate deja în PE, adică 4/5 versus 1/5. Există discrepanțe cu privire la dimensiunea afișelor care se pot folosi în campania electorală (art. 40 (6), în relație cu prevederile din art. 39 din HG 10/2016. Art. 40 (11) face referire la utilizarea unor mijloace de promovare, precum ecranele digitale, care sunt interzise prin legea 334/2006.

În campania electorală, birourile electorale județele sau ale sectoare, respectiv cel pentru străinătate sunt responsabile pentru soluționarea plângerilor privind desfășurarea campaniei. În articolul 41 (2) termenul pentru soluționarea plângerilor și contestațiilor este de 3 zile, ceea ce poate fi prea lung pentru o campanie electorală dinamică sau care se desfășoară online. Reglementarea potrivit căreia contestarea acestor decizii la BEC suspendă executarea ar trebui eliminată.

Procedurile din ziua/lele votului

Conform art. 45 (5) autoritatea președintelui BESV se întinde pe 500 de metri în jurul secției de votare, ceea ce s-a dovedit nerealist în cadrul alegerilor anterioare. Distanța ar putea fi redusă la 100-200 de metri. Legea trebuie să interzică acțiunile de campanie în secția de votare sau în jurul secției de votare.

Încheierea votării se face la ora 21 (art 46 (1), indiferent dacă sunt persoane la coadă în acel moment. Reamintim că aceasta a fost una dintre principalele critici aduse guvernului în numeroase rânduri, întrucât a însemnat blocarea accesului la vot și deci îngrădirea drepturilor electorale. Așadar, trebuie preluat sistemul de la alegerile prezidențiale (art. 46 din Legea 370/2004), unde la ora 21 se plasează doi membri ai birourilor electorale în spatele ultimului votant, pentru a permite tuturor celor care se află la coadă la ora 21 să poată vota până cel târziu la ora 23.59.

Rezultate și renumărarea voturilor

Deși prevederi privind SIMPV și SICPV sunt incluse în Legea 208/2015 și în hotărâri emise de AEP și BEC, considerăm că modul în care cele două sisteme sunt utilizate în cadrul procesului electoral trebuie descris și în Legea 33/2007. Definirea unor aspecte importante precum filmarea procedurilor de numărare a voturilor, centralizarea electronică a rezultatelor sau modul de publicare a informațiilor din procesele verbale pe pagina web AEP/BEC ar trebui menționate și în legea de organizare a alegerilor europarlamentare.

---

sau orice altă formă de discriminare prevăzută la art. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

(6) În campania electorală sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de defăimare și învrăjbire religioasă ori etnică, precum și ofensa publică adusă simbolurilor religioase."

Formatul proceselor verbale nu este adaptat reglementărilor legate de Registrul Electoral și listele permanente și ar trebui adaptat ca atare.

Deși există atribuții stabilite pentru BEC (art 25 (1), de a solicita renumărarea voturilor, credem că trebuie introduse atribuții și pentru BEJ referitoare la posibilitatea de a solicita renumărarea voturilor în caz de erori majore, pentru a eficientiza și pentru a crește integritatea procesului. În plus, în caz de acuzații de fraudă din partea competitorilor, **conform art. 52 (5), AEP ar trebui să verifice listele electorale din secțiile unde a fost indicată fraudă, în termen de șase luni de la primirea listelor.** Această procedură este redundantă în contextul implementării SIMPV, fiind în același timp îndelungată și costisitoare.

Copii ale proceselor verbale privind rezultatele se acordă doar membrilor birourilor electorale. Acestea trebuie acordate și observatorilor, la cerere.

Conform art. 71, buletinele de vot, procesele verbale și alte materiale care sunt transferate de la birourile electorale la instanță sunt păstrate trei luni. Având în vedere că termenul este foarte scurt, ar trebui prelungit la cel puțin 6 luni de la data publicării rezultatelor.

Având în vedere faptul că multe pagini BEC nu mai funcționează și nu există o bază de date centralizată cu rezultatele alegerilor, legea ar trebui să prevadă că AEP are obligația de a dezvolta o platformă care să includă rezultatele detaliate ale tuturor alegerilor.

Sanțiuni

Lista de sancțiuni ar trebui revizuită în acord cu alte modificări, iar valoarea acestora ar trebuie crescută pentru a fi disuasivă - ar putea fi dublată față de cea din legea actuală.

B. Legislația privind finanțarea campaniei electorale și functionarea AEP

Finanțarea campaniei electorale este reglementată prin Legea 334/2006 și HG 10/2016. Deși nu ne vom opri punctual asupra reglementărilor, întrucât am făcut-o în multe alte rapoarte disponibile la www.banipartide.ro/rapoarte, menționăm câteva recomandări esențiale pentru a asigura transparența finanțării campaniilor electorale:

- **Nu există obligații pentru AEP, conform legii, de a publica contribuțiile în timpul campaniei, dar în practică au fost publicate săptămânal pe perioada campaniei, în diverse formate.** Conform art. 47 (3) se publică doar rapoartele de venituri și cheltuieli, în maximum 60 de zile de la alegeri. AEP trebuie să publice contribuțiile pentru campanie, detaliat, în timp util și nu doar după alegeri. Un proiect de lege aflat în dezbateri parlamentară, la Camera Deputaților, propune publicarea acestor contribuții doar la 30 de zile de la alegeri, ceea ce reduce transparența și accesul la informații semnificativ.³⁵

³⁵ Vezi și [comentariile EFOR](#) cu privire la [Plx 516/2023](#) la

Modul și formatul de publicare a acestor informații trebuie decis înainte de alegeri și ar trebui să fie similar pentru toate scrutinele.

- **Lipsa de transparență privind finanțarea partidelor din subvenții poate afecta perioada de precampanie – nu este reglementată ca perioadă electorală, ci se aplică regulile generale privind finanțarea partidelor.** Întrucât în afara campaniei nu există reglementări privind marcarea materialelor de promovare politică, este afectată capacitatea alegătorilor de a înțelege care mesaje sunt promovate de partide. Așadar, toate materialele de propagandă politică trebuie marcate, iar contractele partidelor cu entitățile care le promovează raportate transparent.
- **Legea nu conferă AEP atribuții suficiente de control, care să permită intervenția pentru a constata abuzul de resurse publice sau alte probleme legate de finanțarea politică în mod real.** AEP nu are suficiente mecanisme de control a încălcărilor legii în timp real, activitatea instituției fiind orientată pe verificarea documentelor post-eveniment. AEP ar trebui să aibă și capacitatea de a realiza controale pe teren și de a verifica veridicitatea declarațiilor din rapoarte în orice moment. Legislația nu este clară nici cu privire la sursele reale ale contribuțiilor, întrucât permite primirea de bani în campania electorală fără verificarea provenienței unor fonduri. Spre exemplu, EFOR a descoperit persoane care nu puteau justifica conform veniturilor din declarațiile de avere depuse împrumuturile către partid (cre erau mult mai mari decât veniturile), destinate campaniei electorale – în acest caz, AEP nu are atribuții să verifice sursa banilor³⁶. Această situație este remarcată și în raportul ODIHR pentru alegerile parlamentare din 2020: "Per ansamblu, cadrul de reglementare nu asigură transparența finanțării campaniilor și eficiența supravegherii, din cauza lipsei unei raportări intermediare și a puterilor limitate ale AEP de a identifica veniturile și cheltuielile neraportate." De asemenea, "AEP efectuează verificări cu privire la respectarea legii, termenelor limită, sau regulilor de raportare, dar nu are putere să desfășoare auditarea financiară reală a sumelor".
- **Rapoartele de control privind finanțarea campaniei nu se publică integral, ci doar un rezumat, care este minimal.** Conform Legii 334/2006 – art. 44 (6) termenul este de 45 de zile de la efectuare. AEP trebuie să publice pe site-ul finantarepartide.ro rapoartele integrale. ODIHR recomanda în raportul pentru alegerile parlamentare din 2020: "Pentru a crește și mai mult gradul de transparență și responsabilizare, AEP ar putea publica, cu promptitudine, rapoartele detaliate ale finanțării campaniei transmise de competitorii electorali, precum și constatările și concluziile controalelor sale"
- **Metodele de promovare care pot fi folosite în campania electorală rămân restrictive** (afișe, online, radio, tv, întâlniri cu alegători) și **defavorizează competitorii mai mici.** Reamintim că ar trebui lărgit spectrul de instrumente care pot fi folosite pentru promovare, mai ales în ceea ce privește publicitatea stradală. A se vedea și recomandarea ODIHR de la alegerile parlamentare din 2020: "Legislația ar trebui modificată pentru a elimina restricțiile nejustificate pe perioada campaniei

---

³⁶ [Finanțarea partidelor politice în 2020: transparentă și nereguli](#)

electorale, pentru a asigura în mod satisfăcător libertatea competitorilor electorali de a se promova.”

- La modul practic, Autoritatea Electorală Permanentă **trebuie să dezvolte aplicația pentru raportare a finanțării partidelor și campaniilor electorale** (Thales) astfel încât să permită exportul de date deschise și accesul la date cât mai detaliat și rapid.

Pe BaniPartide.ro poți urmări evoluția finanțării [campaniilor electorale](#), sursele de venit și cheltuielile [partidelor politice](#). Caută în lista donatorilor, [companii](#) / [persoane fizice](#).

Citești despre legislație, sursele de informații și colectarea seturilor de date în [metodologie](#).

Vezi [lista Monitorarelor Oficiale cu rapoartele partidelor](#) ↗

Vezi [lista candidaților](#) (2004-2020) pe [candidati.banipartide.ro](#) ↗

Structura veniturilor și cheltuielilor [partidelor](#).

Donatori partide: [companii](#), [persoane fizice](#).

[Subvenții partide](#)

Finanțarea [campaniilor electorale](#)

[Rapoarte și analize](#)

Caută în toate seturile de date [db.banipartide.ro](#) ↗

Ultimele rapoarte

06.05.2023

► [Subvențiile partidelor politice: sursă pentru consolidarea sau slăbirea democrației?](#)

02.11.2022

10.02.2023

[Subvențiile partidelor politice în 2022](#)

22.06.2022

28.10.2022

► [Banipartide.ro - toate datele despre finanțarea politică din 2006 până în prezent](#)

07.02.2022

Citești mai multe despre finanțarea politică în baza de date EFOR [www.banipartide.ro](#), care cuprinde istoricul complet începând cu anul 2006